

Kommunledningskontoret
Avdelningen för tillväxt och hållbar utveckling
Kajsa Aldman
044132658
kajsa.aldman@kristianstad.se

2021-09-09

Änr 2021/942

Yttrande SOU 2021:24 Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin

Övergripande

Kristianstads kommun ställer sig positiv till att frågan om frival då det kan bidra till att ge privata aktörer möjlighet att specialisera sig och erbjuda nya insamlingslösningar. Dock efterfrågas ytterligare utredning, analys och redogörelse kring den faktiska arbetsbelastning som kommer läggas på ansvariga tillsynsmyndigheter samt huruvida frivalet i praktiken kommer bidra till en ökad hållbarhet och bättre cirkulär ekonomi och påverkan på upparbetade modeller.

Det bör även beaktas att det kan föreligga en risk för att införandet av frival kommer att påverkar redan upparbetade, framgångsrika modeller negativt. Detta gäller exempelvis det lokala arbetet med biogas samt miljöprestanda på fordon.

Kommunledningskontoret har tagit del av yttrande från Kristianstad Renhållning samt från Miljö- och hälsoskyddsnämnden som är två viktiga aktörer inom området och kan komma att påverkas vid ett införande av frival. Nedan sammanställs synpunkter som lämnats.

Arbetsbelastning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden framhåller att de administrativa arbetsuppgifter som kommer öka för den kommunala tillsynsmyndigheten inte kan anses vara tillräckligt utredda. Den ökade arbetsbördan avser inte endast inkommen anmälan och dispensansökan utan även diarieföring och kontroll av den återkommande rapporteringen vilket inte omfattas i den konsekvens och kostnadsanalys som gjorts i utredningen. Det finns även otydlighet gällande hur arbetet ska finansieras då de ökade intäkterna som räknas med primärt avser användas för administrering men inte

handläggning och tillsyn. Miljö- och hälsoskyddsnamnden anser att ett frival baserat på ett anmälningsförfarande är att föredra framför alternativet om dispensansökan i linje med utredningens förslag. Dock finns det då behov av framtagna digitala system och nationella riktlinjer som stöd.

Insyn i avfallsflöden

Att den återkommande rapporteringen skulle ge mer insyn i avfallsflödena är positivt men ses endast under förutsättning att digitala system integrerar. En stor del av denna insyn faller dock när det endast är de verksamheter som aktivt väljer frival får rapporteringskrav och ökad tillsyn. Utredningen ger inte svar på hur resurser ska allokeras till de som inte använder frival eller inte kan egna abonnemang (exempelvis de som hyr lokal i en större fastighet).

Likställighetsprincipen

Renhållningen framhåller i sitt yttrande att frivalet inte är i linje med den likställighetsprincip som finns i kommunallagen då företag i mindre tätorter och på landsbygd i praktiken inte får samma möjligheter att utnyttja frivalet då de flesta avfallsentreprenörer är lokaliserade i större tätorter och där kan erbjuda lägre kostnader. Detta till skillnad från nuvarande lagstiftning där omhändertagande av avfall är densamma i hela kommunen.

Upprätthållande av kapacitet

Då huvudansvaret för det kommunala avfallet fortsatt kommer ligga på den kommunala avfallsorganisationen kommer Renhållningen behöva upprätthålla och finansiera en kapacitet från samtliga verksamheter i kommunen på grund av ovissheten gällande hur många som kommer använda sig av frivalet.

Påverkan på transporter

Även om utredningen anser att påverkan på transporter bör bli lågt finns risk för att frivalet medför ökade transporter både i mängd och längd. Detta kan leda till ökade olägenheter så som buller, mer luftföroreningar, klimatutsläpp och konkurrens om utrymme. I Kristianstad ställer kommunen miljökrav vid upphandlingar gällande fordon och/eller insamlingsentreprenad där biogas och HVO används i stor utsträckning. Om priset blir en avgörande faktor kopplat till frivalet så kan detta leda till att transporter istället sker med fordon med sämre miljöprestanda.

Miljöstyrning

Renhållningen uppmärksammar även att möjligheten till miljöstyrning genom avfallstaxor och felsorteringsavgifter försvinner vid införandet av frival, något som idag skapar incitament för exempelvis utsortering av matavfall samt god sortering.

Helhetsgrepp kring avfallsfrågan

Det finns en risk att verksamheter med frival endast väljer att lämna intäktsgivande avfallsfraktioner till den frivalda entreprenören medan kommunen får ta hand om resten. Vid införande av frival bör detta omfatta hela det kommunala avfallsflödet hos en verksamhet, inte enbart vissa fraktioner. Det har under de senaste åren skett ett antal utredningar kring kommunalt avfall kopplat till både frival och förpackningar utan samordning och ett helhetsgrepp gällande frågan efterfrågas för att tydliggöra. Renhållningen framhåller att frågan om insamling av förpackningsavfall bör lösas innan det kan vara aktuellt med införande av ett frival med avseende kommunalt avfall.